

HET BLOED VAN JEZUS

De Occulte Kant van de Bijbel

MIJN WERK

<https://www.thegreatworkexperience.com>

VIDEOS

PODCASTS

GUILDED

ODYSSEE RSS FEEDS

TWITCH

INSTAGRAM

ARTIKELEN

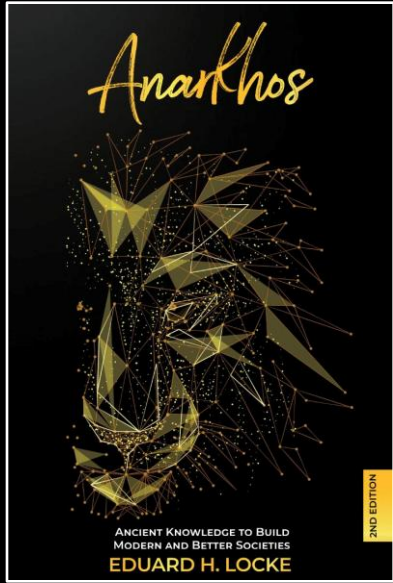
MONOGRAFIEËN

BUY ME
A COFFEE

TIKTOK

ANARKHOS

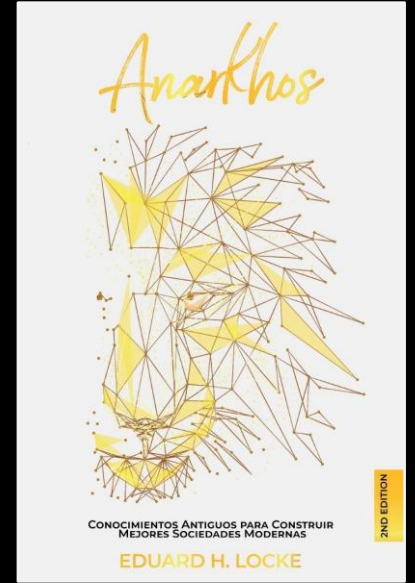
DONATIES

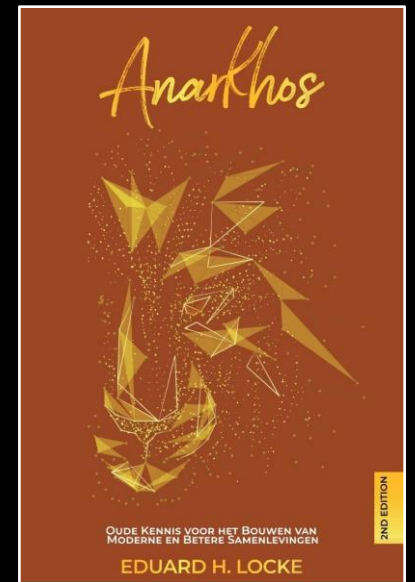
Engels

BEGRIJPEN DAT ANARCHIE DE ENIGE OPLOSSING IS

- Het woord 'Anarchie' is afgeleid van het Griekse woord 'Anarkhos', wat 'zonder heerser of meesters' betekent, niet zonder regels.

Spaans

Nederlands

VOORDAT
WE VERDER
GAAN

MASTERCLASS

Sluit je aan bij Glenn Tramm van The Great Work Experience voor een exclusieve 6-maanden durende masterclass, ontworpen om bewustzijn te hervormen door middel van Somatische Psychologie, NLP en Symbolische Systemen—met Tarot als leidraad.

◆ Wanneer? Elke 1e zondag van de maand, **vanaf 6 juli 2025**, Live op Telegram

🕒 Tijd: **15:00 – 18:00 GMT+1** (Nederlandse tijd)

🎓 Investering:

- €33/maand (Master Donatie voor minimaal 2 jaar)
-OF-
- €777 (Divine Eenmalige Donatie) voor levenslange toegang

Wat je ontvangt:

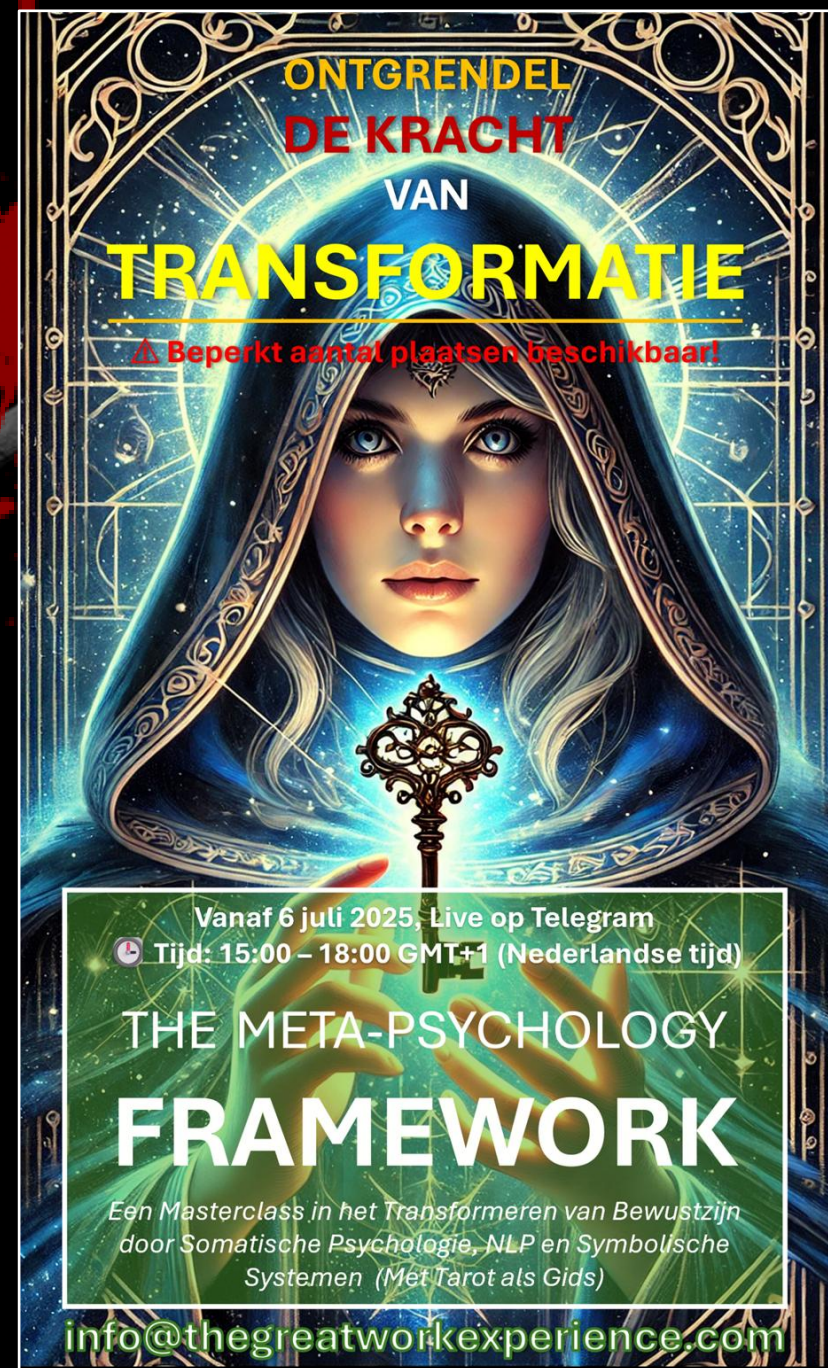
- ✓ Volledige toegang tot alle abonnementspakketten
- ✓ 101 exclusieve monografieën voor blijvende transformatie
- ✓ Beursmogelijkheid: Na het voldoen aan de voorwaarden kunnen studenten jaarlijks gratis deelnemen
- ✓ Mogelijkheid om onafhankelijke counseling te bieden onder TGWE's registraties

⚠ **Beperkt aantal plaatsen beschikbaar!**

Inschrijving opent 11 maart 2025.

🔗 Beveilig je plek: <https://thegreatworkexperience.com/donations.html>

🚀 **Stap in meesterschap. Transformeer jezelf—en anderen.**

**ONTGRENDEL
DE KRACHT
VAN
TRANSFORMATIE**

⚠ **Beperkt aantal plaatsen beschikbaar!**

Vanaf 6 juli 2025, Live op Telegram
🕒 Tijd: 15:00 – 18:00 GMT+1 (Nederlandse tijd)

**THE META-PSYCHOLOGY
FRAMEWORK**

Een Masterclass in het Transformeren van Bewustzijn
door Somatische Psychologie, NLP en Symbolische
Systemen (Met Tarot als Gids)

info@thegreatworkexperience.com

Na deze serie kan je de vraag beantwoorden:
Wie heeft jesus echt vermoord?

Statenvertaling (1637):

*“Want wij hebben den strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de **overheden**, tegen de machten, tegen de **geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw**, tegen de geestelijke boosheden in de lucht.”*

Source: Bible.com: *Efeze 6:12* - Statenvertaling

NIETS

NIEUWS

ONDER DE

ZON

ONDERWERPEN

Vandaag duiken we in
De Poëtische en
Wijsheidsboeken
(*Job, Psalmen, Spreuken,
Prediker, Hooglied,
Klaagliederen, Jezus Zoon van
Sirach (Ecclesiasticus),
Wijsheid van Salomo, Baruch*)

WITSLUITING

Dit is **GEEN** religieuze presentatie die probeert om iemand te bekeren tot een bepaald soort religieus geloof of overtuiging.

Dit is **GEEN** poging om een moderne christelijke sekte of denominatie te demoniseren ten gunste van een andere.

Dit is **GEEN** presentatie van atheïsme die probeert om een hogere macht dan de mensheid te ontkennen.

Dit is **GEEN** presentatie van agnosticisme, waarin beweerd wordt dat men niets weet over het al dan niet bestaan van een bovennatuurlijk wezen.

UITSUITING

Mensen reageren heel vaak op nieuwe informatie met vooroordelen op basis van een VOORAF BESTAANDE GELOOFSSYSTEEM (ook wel RELIGIE genoemd), en filteren eruit wat ze niet willen horen. Luister heel goed en probeer mijn woorden echt te begrijpen. Echte Christenen zouden absoluut geen aanstoot moeten nemen aan wat ik zeg tijdens deze serie, omdat deze presentaties GEEN aanval op hen is.

Ik beweer in deze serie niet dat ALLE vormen van Christendom nep zijn, of dat de hele Bijbel waar is, omdat de originele, esoterische vorm van deze filosofie, die de IDEALEN belichaamt van wat velen "Christusbewustzijn" hebben genoemd, al duizenden jaren bestond voordat Jezus Christus zou hebben geleefd, en *deze esoterische filosofie heeft een echte transformerende kracht in de wereld.*

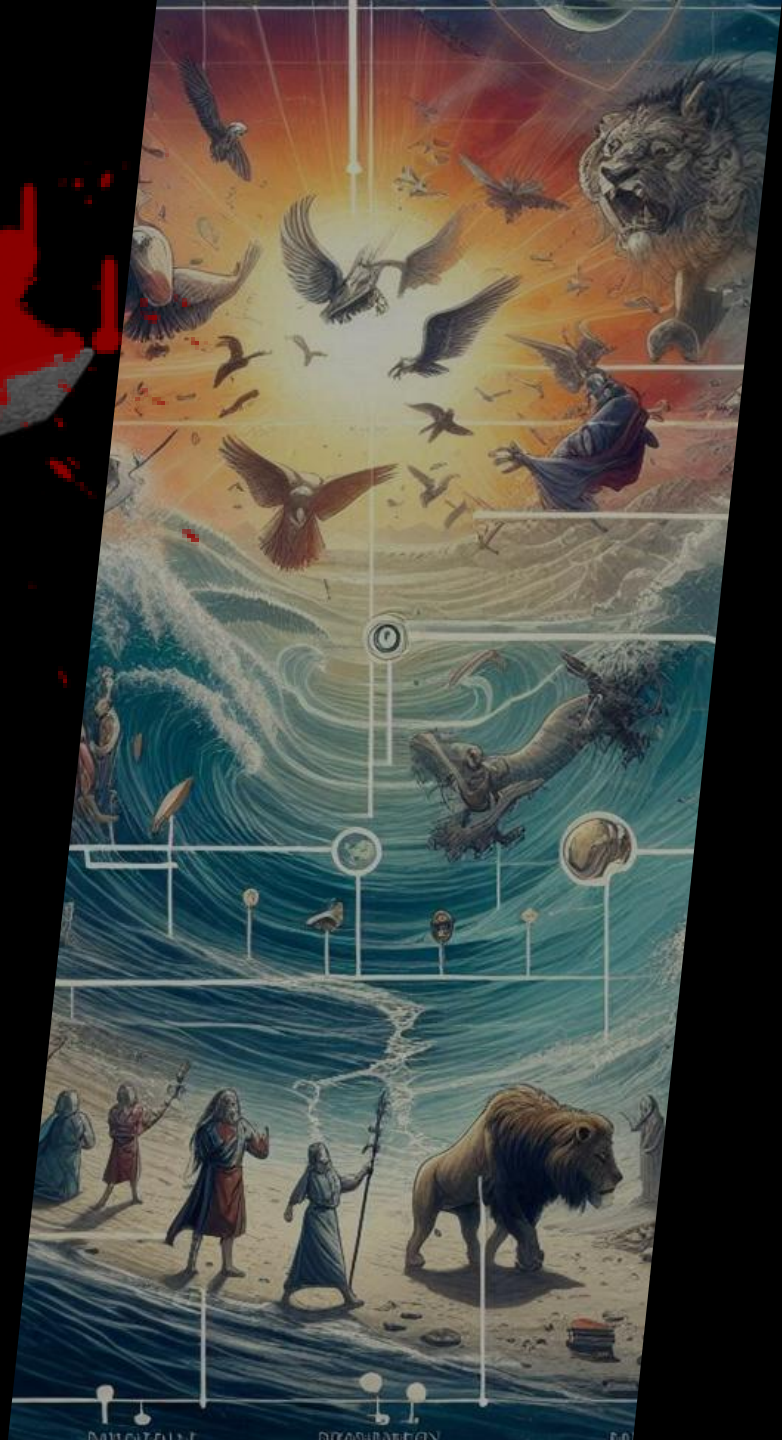
Dat gezegd hebbende, als je probeert een bestaande set van valse religieuze overtuigingen in een echte zoektocht naar de Waarheid te brengen, zul je ELKE KEER niets anders krijgen dan lijden en teleurstelling.

Deze NEP-“Christenen” zullen degenen zijn die aanstoot zullen nemen aan wat er in deze serie wordt gezegd.

Dit zijn de mensen tot wie en tegen wie ik deze serie richt. Als je GEEN echte christen bent in gedachten, spraak, emotie en actie, dan zul je hoogstwaarschijnlijk erg beledigd zijn door wat ik hier vandaag te zeggen heb.

Als je een zogenaamde “Christen” bent die beledigd is door wat er in deze presentaties worden onthuld, dan zul je hopelijk tegen de tijd dat je deze informatie hebt gehoord, de kennis hebben ontvangen en begrijpen die nodig is om jezelf af te stemmen op de ware en authentieke idealen en het gedrag van het BESTAAN dat het ware Christusbewustzijn belichaamt.

DETIJDLIJN

Tijdlijn

- De Schepping
- De Zondevlod
- De Toren van Babel

De Schepping
tot de Aartsvaders
voor 2000 v.Chr.

Het Tijdperk
van de
Aartsvaders
ca. 2000 -
1500 v.Chr.

- Het Verbond van Abraham
- Isaak en Jakob (Israël)
- De reis van Jozef

(Genesis, Exodus, Numeri, Leviticus, Deutronomium)

- Uittocht uit Egypte
- De Openbaring op de Sinai (Tien Geboden)
- Omzwervingen in de Woestijn

De Exodus
en de
Woestijn
ca. 1500 -
1200 v.Chr.

De Verovering
en Vestiging
ca. 1200 -
1020 v.Chr.

(Jozua, Rechters, Ruth)

- Figuren: Jozua, Debora, Simson
- De Verovering van Kanaän
- De Periode van de Rechters
- Het verhaal van Ruth

*(1&2 Samuel, 1&2 Koningen,
1&2 Kronieken)*

Het Verenigd
Koninkrijk
ca. 1020 -
930 v.Chr.

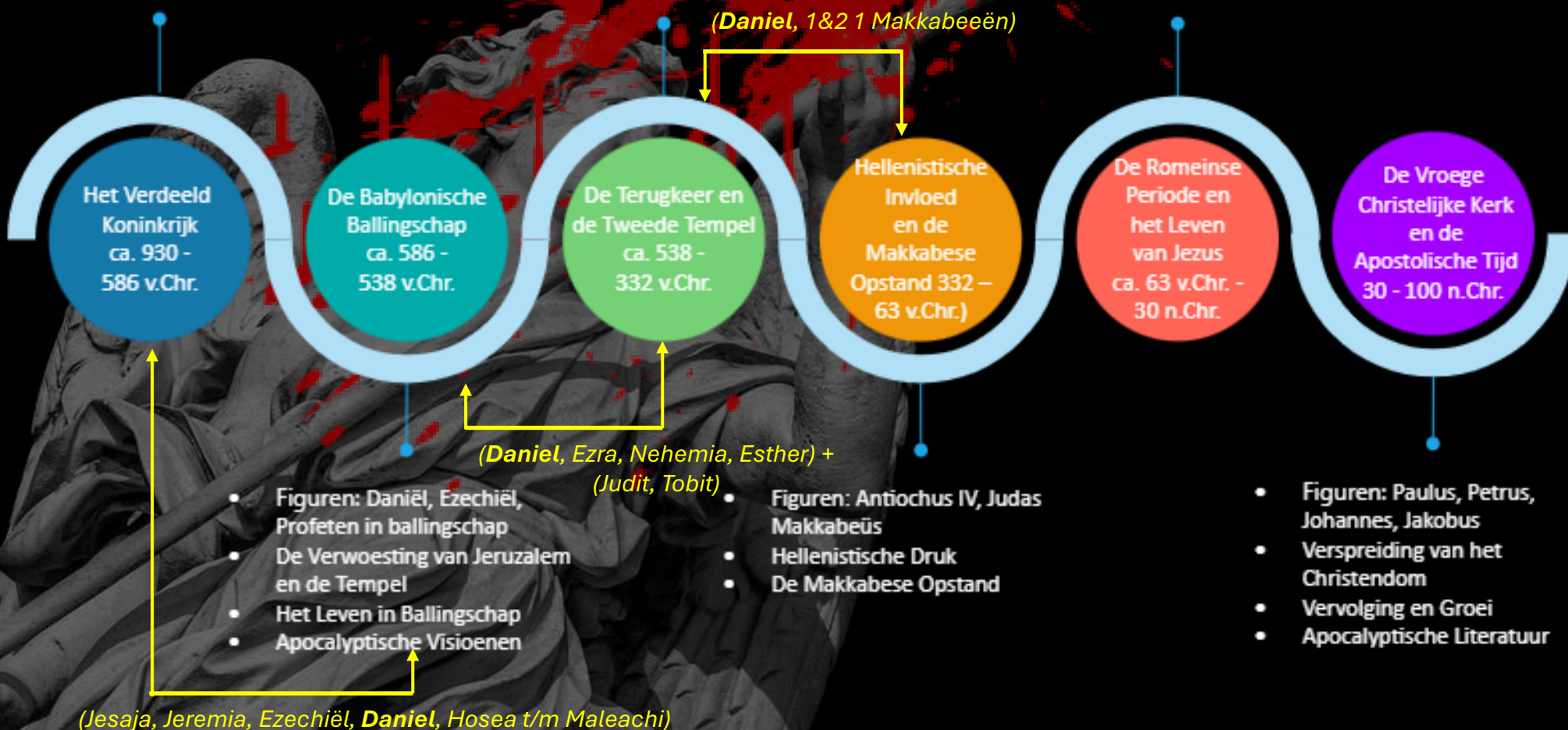
- Figuren: Saul, David, Salomo
- Het Koningschap van Saul
- De Regering van David
- De Wijsheid van Salomo en de Tempel

TIDLIJN II

- Figuren: Koningen van Israël en Juda, De Profeten (Elia, Elisa, Jesaja, Jeremia)
- De Splitsing van het Koninkrijk
- Profetische Waarschuwingen
- Dreigingen van Assyrië en Babylonië

- Figuren: Zerubbabel, Ezra, Nehemia
- Het Edict van Cyrus en de Terugkeer
- Het Herbouw van de Tempel
- Sociale en Religieuze Hervorming

- Figuren: Jezus, Johannes de Doper, Herodes, de Discipelen
- Romeins Bewind
- De Bediening van Jezus
- Kruisiging en Opstanding

KONINKRIJKEN

TIDEN VII

Jesaja

Profeteert

Profeteert vóór en tijdens de dreiging van Assyrië, 740-700 v.Chr.

Tobit

De rechtvaardige

Tobit was een rechtvaardige man die zijn geloof bleef volgen in het verre land Ninevé.

Daniel

Ballingschap

Babylonische ballingschap, 605-539 v.Chr. ·Hij kreeg visioenen over koninkrijken

Perzië

zonder veel strijd

Cyrus de Grote, veroverde Babylon in 539 v.Chr. Specifiek gebeurde de inname van Babylon zonder veel strijd.

Terugkeer

Terug naar "huis"

Na 70 jaar ballingschap mochten de Judeeërs terug naar huis. Na het decreet van Cyrus (538 v.Chr.) mochten de Joden terugkeren naar Juda.

Ezra

priester en schriftgeleerde

...rond 458 v.Chr. Artaxerxes I stuurt hem naar Juda om:
-De Thora te onderwijzen en te handhaven.
-Rechters en leiders aan te stellen.
-Huwelijken met buitenlandse buren te stoppen.

Assyrië

10 stammen

De tien stammen (Israël) worden door Assyrië weggevoerd (722 v.Chr.).

Babyloniërs

Verwoest Jeruzalem

Babyloniërs verwoesten Jeruzalem en Tempel (586 v.Chr.); het volk gaat in ballingschap.

Judit

Fictief

Fictief verhaal geplaatst in een tijd van vijandige onderdrukking (mogelijk rond 500 v.Chr.). Het lijkt geschreven tijdens of kort na de Makkabese periode (2e eeuw v.Chr.)

Esther

Perzische diaspora

...rond 480 v.Chr, Esther werd koningin van Perzië en redde haar volk van vernietiging.

Zerubbabel

Herbouw 2de Tempel

Zerubbabel leidde de herbouw van de Tweede Tempel in Jeruzalem.

TIDELIJN VIII

Nehemiah

Een Joodse schenker

...rond 445–432 v.Chr.
-De muren van Jeruzalem te herb.
-Zich te verdedigen tegen Samaritaanse tegenstand.

Alexander

veroverde

... Rond 330 v.Chr.
Hij veroverde veel landen, waaronder Judea. Griekse taal en cultuur werden overal ingevoerd.

1 & 2 Makkabeeën

Griekse Opstand

...Rond 160–140 v.Chr.
-Judas de Makkabee en zijn broers kwamen in opstand.
-Ze heroverden de Tempel en reinigden die (Hanukkah).
-Joodse onafhankelijkheid werd hersteld voor een tijdje.

Maleachi

De laatste profeet

... Rond 400 v.Chr.
De laatste profeet uit het Oude Testament. Hij riep het volk op om eerlijk en zuiver te leven.

Antiochus

Verbood joodse religie

... Rond 170–160 v.Chr.
•Een Griekse koning die de joodse religie verbood.
•Hij maakte de Tempel onrein en wilde dat iedereen Griekse goden aanbad.
• Zijn daden veroorzaakten veel woede en verzet.

HET VERBOND

- **Het Abrahamitisch Verbond** – Abraham wordt de vader van vele volken.
- **Het Verbond met Israël** – Getrouwheid aan God brengt voorspoed, ongehoorzaamheid leidt tot ondergang.
- **Het Davidisch Verbond** – De Messias zal komen uit Davids geslacht.

INLEIDING

Boeken:

- Job (Iyov)
- Psalmen (Tehillim)
- Spreuken (Mishlei)
- Prediker (Qohelet)
- Hooglied (Shir HaShirim)
- Klaagliederen (Eikhah)
- *Wijsheid v. Salomon*
- *Jezus Zoon v. Sirach*
- *Baruch*

Tijdslijn: Verzameld en geschreven van de Babylonische ballingschap (6e eeuw v.Chr.) tot de Perzische en vroege Griekse periode (5e–3e eeuw v.Chr.).

Thema: De innerlijke reis van de ziel — van lijden tot eenwording met het Goddelijke.

Het Mysterie van Lijden (Job)

- *Inwijding door beproeving.*
- **Tijdslijn:** Mogelijk opgesteld tijdens of kort na de Babylonische ballingschap.
- **Thema:** Lijden als initiatieproces. Job als archetype van de geteste ziel (Netzach-Hod gebalanceerd op de Boom des Levens).
- **Esoterisch:**
 - **Satan** (HaSatan) fungeert niet als tegenstander, maar als beproevingsengel die het zuiveringsvuur vertegenwoordigt.
 - **Job's vrienden** symboliseren de drie lagere werelden (Assiah, Yetzirah, Beriah) die hem niet begrijpen; alleen Atziluth (pure emanatie) kan waarlijk lijden overstijgen.
 - **Job's herontwaking** wijst op het proces van innerlijke wederopstanding en de activatie van Kether (kroon) in de Kabbalistische Boom des Levens.
- **Parallellen:** Prometheus' lijden (Grieks) en Osiris' vernietiging/heropstanding (Egyptisch).

Mystieke Gebeden (Psalmen)

- *Magische bekrachtiging.*
- **Tijdslijn:** Samenstelling van koning David's tijd (ca. 1000 v.Chr.) tot na de Babylonische ballingschap.
- **Thema:**
 - *Spirituele wapens:* lof, bescherming, genezing.
 - *Psalmen als magische formules* (gebruikt in Kabbalistische praktijken zoals Sefer Raziel HaMalach).
 - *Numerologie:* Veel psalmen (zoals Psalm 119) zijn gebouwd op magische vierkanten en heilige getallen (3, 7, 12, 22).
 - Kabbalistische toepassingen:
 - ✓ Psalm 91: Bescherming tegen spirituele parasieten.
 - ✓ Psalm 23: Afstemming met het pad van licht en goddelijke voorzienigheid.
 - **Namen van God** werken als sleutels: door correcte vibratie (chanting) openen zij energetische poorten.
- **Speciale Focus:** Namen van God zoals YHWH, Elohim, El Shaddai. Numerieke patronen (bijv. Psalm 119 → 22 letters van het Hebreeuws).
- **Parallellen:** Mantra's (Hindoeïsme) en hymnen tot Thoth (Egyptisch). Tibetaanse mantra's, Vedische hymnen; hymnes aan Thoth in het Oude Egypte.

1	2	3
4	5	6
7	8	4

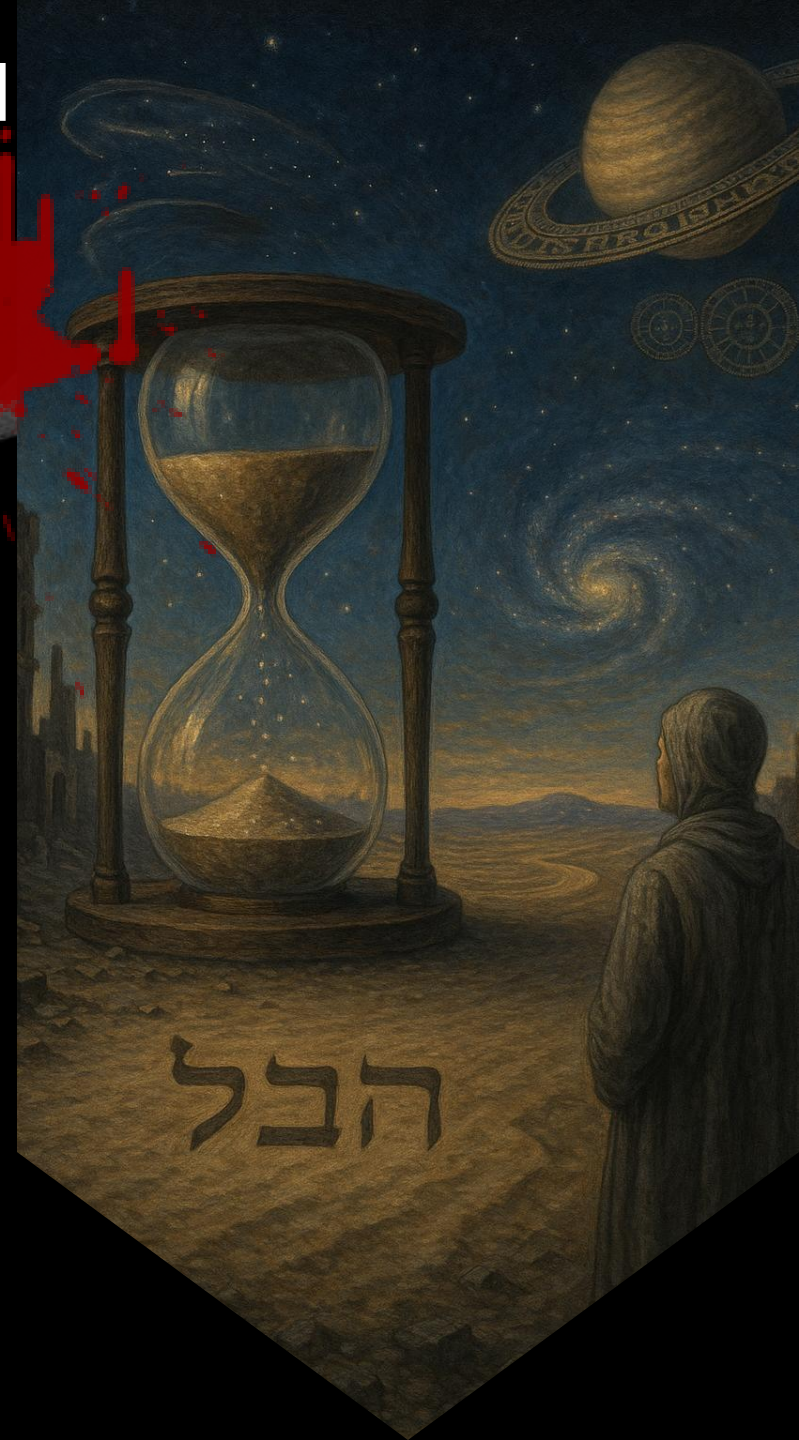
Wijsheid van Zelfmeesterschap (Spreuken)

- *Wijsheid en morele training.*
- **Tijdslijn:** Toegeschreven aan koning Salomo (Shlomo), redactie tijdens de Perzische periode.
- **Thema:** Praktische en morele raad als voorbereiding op de innerlijke Grote Werk. "Vrees de HEER" → besef van Kosmische Orde (Ma'at-principe in Egypte). Spreuken coderen initiatie-instructies voor het spirituele pad.
- **Esoterisch:**
 - *De weg van de Adept:* discipline, Ma'at, onderscheidingsvermogen (Gevurah en Tiphereth balans).
 - *De Vrouw Wijsheid* (Chokmah) wordt voorgesteld als een levend archetype; de roep van Sophia (heilige wijsheid) tot de Ziel.
 - *De vier kardinale deugden* (Moed, Matigheid, Wijsheid, Gerechtigheid) zijn verborgen in de spreuken als sleutels voor alchemische zuivering.
 - *De dwaas in Spreuken* verbeeldt de ongezuiverde Ruach (spirit), gevangen in ego-illusie.
- **Parallellen:** Egyptische "Instructies van Ptahhotep", Egyptische Maat (Godin van Kosmische Waarheid), en Plato's Ideeënleer.

De Mystiek van Vergankelijkheid (Prediker)

- *Onthechting van illusies.*
- **Tijdslijn:** Post-Babylonische periode, rond de vroege Griekse overheersing.
- **Thema:** Alles is ijdelheid — ontdekking van de vergankelijkheid. Tijd en seizoenen als mystieke ritmes (vergelijkbaar met de kosmische wetten). Alles onder de zon is tijdelijk — ware zin ligt **buiten tijd**.
- **Esoterisch:**
 - Leegte als voorportaal tot Ware Wijsheid (Kabbalistische Ain Soph Concept).
 - Prediker wijst op het *illusoire* karakter van de fysieke wereld (Malchut zonder verbinding met Tiphereth).
 - “Alles heeft zijn tijd”: reflecteert de Cycli van Saturnus (Kronos) — de tijdsbeheerder in occulte kosmologie.
 - Herhaalde verwijzing naar "adem" (hevel) = symbool van de vluchtigheid van leven en denken — echo's van de Qabbalistische leegte (Ain Soph).
- **Parallellen:** Boeddhisme (anatta - leegte van het zelf). Boeddhistische "Anicca" (vergankelijkheid); Hermetische leerstellingen over materiële illusie.

De Heilige Bruiloft (Hooglied)

- *Vereniging met het Goddelijke.*
- **Tijdslijn:** Mogelijk rond 5e-3e eeuw v.Chr., Perzisch/Grieks.
- **Thema:** Mystieke liefde tussen Ziel (Bruidegom) en het Goddelijke (Bruid). Allegorie van de alchemische unio mystica (coniunctio oppositorum). Spirituele erotiek: mystieke liefde tussen Ziel en Schepper.
- **Esoterisch:**
 - *Seksuele symboliek* als spirituele hereniging. Gebruikt in de Kabbala als beeld voor de fusie van Tiphereth en Malkuth.
 - *De Geliefden symboliseren de vereniging van het Manlijke en Vrouwelijke binnen de Ziel* — alchemische bruiloft van Zon (Tiphereth) en Maan (Yesod).
 - *De Tuin (HaGannah)* verwijst naar het verloren Eden — de geheime tuin van het Hart.
 - *Zwarte maar mooi (Shir 1:5):* verwijzing naar de Mystieke Duisternis (het Prima Materia) waarin het Licht geboren wordt.
- **Parallellen:** Isis en Osiris als Heilige Bruiloft (Egyptisch); Shiva en Shakti (Hindoeïsme). Tantra (Shiva en Shakti), Isis en Osiris als liefdes-universum.

Het Spirituele Verdriet van de Ziel (Klaagliederen)

- **Tijdslijn:** Geschreven na de verwoesting van de Eerste Tempel (586 v.C.) — Babylonische ballingschap.
- **Thema:** Rouw over het verlies van de heilige verbinding; innerlijke reflectie over spirituele val.
- **Esoterisch Diepte:**
 - *Jeruzalem* staat symbool voor het Hartchakra (Tiphereth) dat gescheurd is van zijn goddelijke bron.
 - *De Val van de Stad* representeert de Ziel die uit de hogere werelden (Beriah–Atziluth) valt naar de lagere bestaansniveaus (Assiah).
 - *De structuur:* 5 gedichten, vaak alfabetisch gerangschikt → symboliseert de 'volledige' instorting van kosmische orde (Aleph-Tav cyclus gebroken).
 - *Mystiek verdriet (Ain):* Verdriet is in Kabbalistische zin de 'schaduw' van goddelijke liefde; wie diep rouwt, heeft diep verbonden geweest.
 - *Eikhah* ("Hoe...?") = existentiële vraag die echoot door de spirituele woestijn van verloren harmonie — het moment vóór innerlijke wedergeboorte.

Parallellen: Egyptische klaagliederen voor Osiris. Sumerische "Lamentations over Ur".

De Kunst van Karaktervorming (Ecclesiasticus)

- **Tijdslijn:** Ca. 180 v.Chr., Alexandrijnse periode (Joodse gemeenschap in Egypte).
- **Thema:** Wijsheid als praktische gids voor ethisch en harmonieus leven — met wortels in de Thora én de levensschool.
- **Esoterisch Diepte:** De Wet (Thora) is hier meer dan moraal: het is een Hermetisch patroon van innerlijke orde — “Zo boven, zo beneden”.

De tekst balanceert de vier werelden van de Kabbala:

- *Assiah*: praktische raad (Kenniss)
- *Yetzirah*: emotionele balans (Begrip)
- *Beriah*: moreel besef (Wijsheid)
- *Atziluth*: goddelijke wijsheid (Actie)

Elke spreuk is een initiatie-instructie gericht op de opbouw van het innerlijke Zelf, zuivering van de **Ruach (geest)** en afstemming met **Neshamah (ziel)**.

- **Parallellen:** Confuciaanse ethiek, Egyptische Sebayt (wijsheidsteksten), Stoïcijns zelfdiscipline.

De Ziel en de Eeuwige Wijsheid

- **Tijdslijn:** 1e eeuw v.Chr., Hellenistisch Egypte (mogelijk Alexandrië).
- **Thema:** Wijsheid is onsterfelijk — een straal van het Goddelijke die in de ziel woont en richting geeft.
- **Esoterisch Diepte:** Wijsheid (Sophia) verschijnt als een kosmische vrouwelijke kracht, verwant aan Chokmah in de Kabbala. Ze leidt de ziel langs het pad van rechtvaardigheid naar onsterfelijkheid — een proces van innerlijke transfiguratie. Het conflict tussen rechtvaardige en goddeloze symboliseert de alchemische strijd tussen het Hoger Zelf en het ego.
- **Parallellen:** Gnostiek (Sophia-Aeon), Kabbalistische Chokmah-Binah dynamiek, en de Egyptische Maat (waarheid, orde).

Ballingschap en Innerlijke Wederkeer

- **Tijdslijn:** Tijdens/na de Babylonische ballingschap (ca. 6e–2e eeuw v.Chr.).
- **Thema:** Erkenning van collectieve schuld als voorwaarde voor herstel — Wijsheid begint met berouw.
- **Esoterisch Diepte:** Ballingschap is geen geografische staat, maar een geestelijke vervreemding van het ware Zelf. De tekst volgt het alchemische pad:
 - **Nigredo** (zwart): rouw en schuld
 - **Albedo** (wit): hoop en inzicht
 - **Rubedo** (rood): terugkeer tot het Licht

De oproep om Wijsheid te zoeken in de Wet is een oproep tot gnosis — *innerlijk weten*, niet louter religieuze gehoorzaamheid.

- **Parallellen:** De Egyptische mythe van de verdwijning van Thoth's weten, de qabbalistische val van de Shekhinah, Jung's schaduwwerk.

BABYLONISCHE KRONIEK

- **Kroniek van Nabonassar** – *Chronicle of Nabonassar*
- **Kroniek van Nabu-nasir tot Sargon II** – *Chronicle from Nabu-nasir to Shalmaneser V*
- **Kroniek van Tiglath-Pileser III tot Nabopolassar** – *Chronicle of Tiglath-Pileser III to Nabopolassar*
- **Kroniek van Nabopolassar** – *Chronicle of Nabopolassar*
- **Kroniek van de Slag bij Carchemish (605 v.Chr.)** – *Chronicle of the Battle of Carchemish*
- **Kroniek van Nebukadnezar II** – *Nebuchadnezzar Chronicle*
- **Kroniek van de Late Neo-Babylonische Tijd** – *Late Babylonian Chronicle*
- **Kroniek van Nabonidus** – *Nabonidus Chronicle*
- **Kroniek van Cyrus (of Cyruscilinder)** – *Cyrus Chronicle (part of Cyrus Cylinder)*
- **Kroniek van Alexander de Grote** – *Alexander Chronicle (later en meer omstreden)*

MESOPOTAMISCHE TEKSTEN DIE DE BIJBELSE INTERPRETATIE BEÏNVLOEDDEN

Babylonische Tekst	Bijbelse Parallel(en)	Belangrijke Thema's
Enuma Elish	Genesis 1, Psalmen 74/89	Schepping, kosmische strijd, goddelijke koningschap
Epos van Gilgamesj	Genesis 6–9, Prediker, Job	Zondvloed, sterfelijkheid, goddelijke rechtvaardigheid
Atrahasis Epos	Genesis 6–11	Zondvloed, goddelijke toorn, verbond
Afdaling van Ishtar	Ezechiël 8, Jesaja 14	Afdaling naar Sjeool, hoogmoed, opstanding
Mythe van Etana	Genesis 15–21	Nageslacht, goddelijke hulp, koninklijke geboorte
Codex van Hammurabi	Exodus 20–23, Leviticus	Wet, gerechtigheid, goddelijke openbaring
Babylonische Kronieken	Daniël, Jeremia, Ezechiël	Profetie, voortekenen, goddelijke oordeel

HISTORISCH FEIT OF FICTIE?

➤ De Hellenistische overheersing is historisch bevestigd.

- Alexander de Grote veroverde Palestina in 332 v.Chr. — dat is onbetwist en archeologisch en historisch gedocumenteerd (bijv. via inscripties, munten, Diodorus Siculus, Arrianus).
- Na Alexander werd het gebied betwist tussen de Ptolemaeën (Egypte) en de Seleuciden (Syrisch-Mesopotamisch rijk).
- Uiteindelijk kregen de Seleuciden de overhand, waaronder Antiochus IV Epiphanes.

HISTORISCH FEIT OF FICTIE?

➤ De acties van Antiochus IV Epiphanes zijn gedeeltelijk bevestigd.

- Antiochus IV bestond echt: munten met zijn beeltenis en de titel "Theos Epiphanes" ("God-Manifest") zijn gevonden.
- De verhalen dat hij de Joodse tempel ontheiligde (bijv. een beeld van Zeus in de tempel plaatste) komen uit 1 en 2 Makkabeeën en Flavius Josephus.
- Directe archeologische sporen van die ontheiliging zijn niet gevonden — we hebben geen restant van een Zeusbeeld in de tempel zelf.
- **Historici** nemen wel aan dat er zware onderdrukking en pogingen tot hellenisering waren.

FLAVIUS JOSEPHUS I

➤ Wie was Josephus?

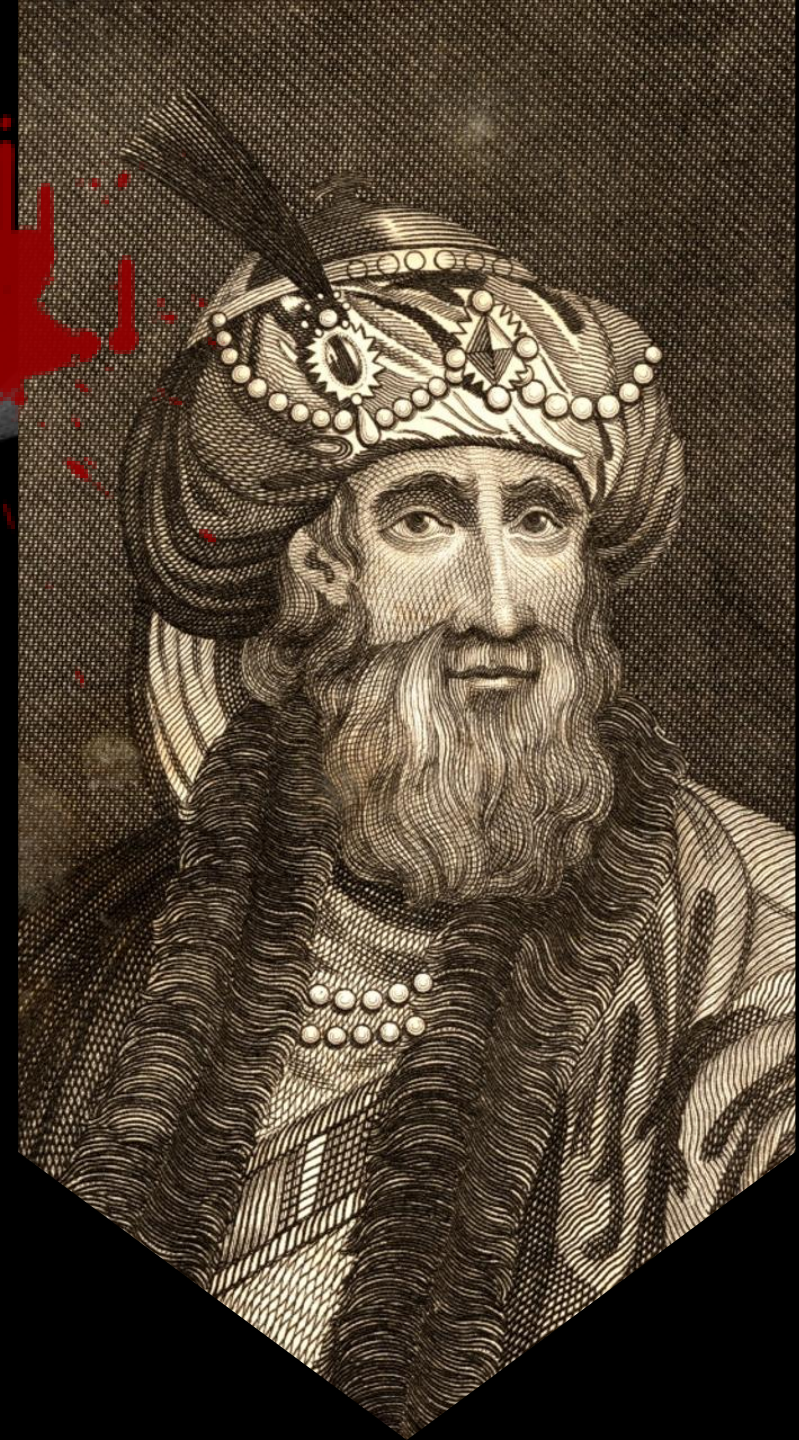
- Flavius Josephus (ca. 37 – 100 n.Chr.) was een Joodse historicus uit Jeruzalem, geboren net na de tijd van Jezus.
- Hij schreef grote werken zoals:
 - ✓ De Joodse Oorlog (over de Romeinse verovering van Judea)
 - ✓ Oudheden van de Joden (een soort alternatieve "Joodse Bijbel" plus uitleg)
 - ✓ Contra Apionem ("Tegen Apion") — een verdediging van het Joodse volk tegen Griekse beschuldigingen.

➤ Josephus en Manetho

- In zijn werk **Contra Apionem** noemt Josephus de **Egyptische priester Manetho**.
- **Manetho** (3e eeuw v.Chr.) was een Egyptische priester-schrijver die een geschiedenis van Egypte opstelde, de *Aegyptiaca*.
- Josephus **valt Manetho aan**, omdat Manetho de Exodus zou hebben beschreven op een manier die de **Israëlieten** als **"ziekelyk en uitgestoten volk"** afbeeldde.
- Josephus probeert Manetho's weergave te corrigeren en verdedigt het Joodse volk.

Josephus kende dus Manetho alleen uit overleveringen, en gebruikte hem om zogenaamd Egyptische "leugens" te weerleggen volgens zijn eigen verdediging van Israël.

HISTORISCH FEIT OF FICTIE?

➤ De Makkabese Opstand is historisch bevestigd.

- De opstand onder leiding van Judas de Makkabee (ca. 167-160 v.Chr.) is gedocumenteerd, en archeologische vondsten (munten, fortificaties) ondersteunen dat er echt een militaire strijd was.
- De herinwijding van de Tempel (Chanoeka) wordt historisch en religieus herdacht en op die manier *bevestigd*.

BEWIJZEN IV

- **Archeologisch:** Geen direct bewijs van Job, Salomo, of de auteurs van Psalmen, etc... — de focus ligt op collectieve tradities.
- Psalmfragmenten gevonden in Dode Zeerollen (Qumran) bevestigen het vroege gebruik.

VRAGEN?

Tot Volgende Week!

